

Tokoni makehe meí he Ministry of Health

- ‘Oku ‘i ai ‘a e \$50.00 makehe (‘osi kau ki ai e GST) ‘e ala ma‘u atu ki he fānau ‘oku nau fiema‘u ‘a e ngaahi fakavaka saisi kakai lalahí.
- Té ke ala ma‘u atu ‘a e tokoni ni ke totongi ha matasio‘ata pe fakalelei kapau ‘oku vave ‘a e liliu ‘a e tu‘unga ‘oku ‘i ai e vakai ho‘o tama pe kapau ‘oku mo‘ua ‘i he amblyopia (mata fakapikopiko) pe strabismus (mata vaivai)
- Talanoa ki ho‘o Toketā matá ki ha to e fakamatala fekau‘aki mo e pa‘anga makehe ko ‘ení.

‘I ha taimi pe ‘okú ke hoha‘a ai ki he vakai pe mata ho‘o tamá, sio leva ki ho‘o Toketaá, Toketā Matá pe ko ho‘o ‘alu ki he falemahaki ‘i ho feitu‘ú.

Ki ha fakamatala lahi ange,
‘a‘ahi ki he

Enable
NEW ZEALAND

Telefoni ta‘etotongi: 0800 17 1981

‘Īmeili: enable@enable.co.nz

Web: www.weka.net.nz

‘Oku ma‘u atu ‘a e pepá ni ‘i he kotoa ‘o e ngaahi leá ni: Mauli, Cook Island Māori, Ha‘amoa, Tonga mo e Faka‘ilonga nima ‘a Nu‘u Sila ‘i he: <http://www.moh.govt.nz/disability>

HP 4821

© Ministry of Health 2009

New Zealand Government

Totongi ki he ngaahi
matasio‘atá mo e
sivi matá

(Totongi Matasio‘atá)

*ma‘ae fānau ta‘u 15 mo
si‘i angé*

June 2009

Tongan

Va‘a Ngāue Fakafonua ki he Mo‘ui mo
e Faingata‘a‘ia Fakaesinó

Ko e hā 'a e ngaahi me'a 'oku ala totongi 'e he tokoni fakapa'angá?

E ala tokoni 'a e Totongi Matasio'atá ki hono totongi 'o e ngaahi fakamole ho'o tama ki he:

- sivi mata
- matasio'ata (fakavaka mo e ngaahi sio'ata pe ngaahi fakalelei) pe fakalelei ki he matá.
- Ko e lahi taha 'oku fa'a ala totongi atú ko e \$281.25 (kau ki ai e GST).
- 'E fakafonu 'e he tokotaha Faisivi Matá pe Toketā Matá ha foomu 'a ia te ke tokoni ki ai, pea 'ave ia mo 'enau totongi ki he Enable New Zealand. 'E fiema'u ke ke totongi ha faikehekehe.
- 'E to e ala 'atā atu 'a e tokoni pa'angá ni hili ha māhina 'e 12, kapau 'e fiema'u, ki he tokotaha kotoa pē 'i ho'o fānaú 'e ala 'inasi 'i he tokoni pa'angá ni.
- Ki ha to e fakamatala lahi ange, telefoni ki he Enable New Zealand 'i he 0800 17 1981.

Kapau 'oku fiema'u ha matasio'ata ho'o tamá 'e kei fiema'u pē ke ke 'alu ki ha tokotaha faisivi matá ke ma'u atu kinautolu. 'E 'ikai ma'u atu e matasio'atá meí he falemahakí.

Ko hai te ne ala 'inasi 'i he Totongi Matasio'atá?

- Ha taha pe ho'o fānaú, ta'u 15 pe si'i hifo ai
- KAPAU PĒ 'oku 'i ai ha Community Services Card lolotonga ho'o tamá pe ko koe, PE 'oku 'i ai ha High Use Health Card 'a ho'o tamá.

Kapau 'oku 'ikai te ke ala ma'u atu 'a e tokoni fakapa'angá ni talanoa ki ho'o tokotaha Faisivi Matá, Toketā pe 'apiakó fekau'aki mo e ngaahi tokoni kehe 'e ala ma'u atú.

Ngaahi faingamālie kehe 'e ala kau ai e:

- Ngaahi nō meí he Work and Income
- tokoni meí he ngaahi kulupu komiunití 'i ho koló.

Founga hono ma'u atu 'o e tokoni ki ho'o tamá

'Ai ha 'apoinimeni ke sivi 'a e mata ho'o tama 'e ha tokotaha Faisivi Mata pe Toketā Mata PE 'i he falemahakí.

Tokotaha Faisivi Mata pe Toketā Mata

- Vakai ki he tohi telefoní ke fili ha'o tokotaha Faisivi Mata 'i ho feitu'ú.
- 'Oku hā 'i he konga kimu'a 'o ho'o tohi telefoní 'a e fika 'o e kau Toketā Matá.
- 'I ho'o 'apoinimení, vakai'i pe 'oku malava ke kole 'e he Tokotaha Faisivi Matá pe Toketā Matá ki he tokoni pa'angá.
- Vakai'i 'a e totongi 'o e sivi matá he 'oku kau eni 'i he tokoní.

'Apoimeni 'i he falemahakí

- 'E malava pē ke sivi 'a e mata ho'o tamá 'i he falemahakí ho feitu'ú. 'Oku hā 'a e fika 'o e falemahakí 'i konga kimu'a 'o ho'o tohi telefoní.
- 'Oku fa'a 'i ai 'a e lisi talitali ki he 'apoinimení.